

Sümege város gazdasági programja a 2015–2020 közötti időszakra

87/2015. (IV. 16.) öh. határozat

Sümege Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ában foglaltak szerint megalkotta és elfogadja Sümege Város Önkormányzata 2015 – 2020. közötti időszakra szóló, az önkormányzat képviselő-testületének hosszú távú fejlesztési elképzeléseit tartalmazó gazdasági programját, fejlesztési tervét.

Végh László polgármester

Tartalomjegyzék

I.	Helyzetelemzés	2.
II.	Fejlesztési koncepció	3.
	1. Önkormányzati gazdálkodás	3.
	2. Általános fejlesztési célok	4.
	3. Egészségügyi és szociális ellátás	17.
	4. Oktatás-képzések, kulturális programok (rendezvények, fesztiválok) rendje, rendszere	18.
	5. Sport	21.
	6. Környezet – és természetvédelem	21.
III.	Összefoglaló, összegzés	22.
IV.	Függelék (mellékletek)	23.

Helyzetelemzés

Sümeg több mint ezer éves történelemmel rendelkező kisváros, a Balaton-felvidék, a Bakony és a Kisalföld találkozásánál. Meghatározó volt az évszázadok alatt, hogy a veszprémi püspök birtoka volt, a belváros mai képén is ez látszik meg, ha a Püspöki Palotára, vagy a ferences rendházra és kegytemplomra gondolunk. Sümeg történelmében a 19. század legelején ide gazdaságot hozó családok a messzi tájakról itt megtelepedett mesteremberek, illetve vállalkozók voltak. Német földről érkeztek az Eitner, a Dorner (Darnay), a Ramassetter, az Epstein családok mellett számos zsidó származású gyáros és bankár, az ország különböző településeiről érkező mesteremberek, stb., később több generáción keresztül művelték vállalkozásaikat. Ma is nagyon fontos tényezőt jelent a város kellő fogadókészségének megléte. A város intézményhálózata adottságainknak megfelelően kiépült és jól működik az oktatás, az egészségügy, a szociális ellátó rendszer, a közművelődés, a közös önkormányzati hivatal, a rendőrség, a tűzoltóság, az egyesületek, a civil szerveződések széles köre. Sümeg közigazgatási adottságai között hátrányosan hat, hogy három megye (Veszprém-Zala- Vas megyék) találkozásánál helyezkedik el. Veszprém–Zala megye határrendezése révén a történelmi kapcsolat megszűnt, majd a hatvanas években Zala-Veszprém határrendezés során a járási területek nagy része átkerült a keszthelyi, zalaszentgróti járáshoz. Ezzel gazdasági vonzáskörzete, térségi súlya csökkent. Történelmünk során a Balaton-felvidéken három olyan város volt, mely a Dunántúl sajátosnak mondott szellemi életét meghatározta: Sümeg, Keszthely, Balatonfüred. A barokk előzményekre épülő reformkor az, amely Kisfaludy Sándor költő révén összekötötte e három település és Zala megye szellemiségét, amit a 19. században tovább erősített Ramassetter borgazdasága, amely – többek között – a badacsonyi, somlói szőlőhegyre is kiterjedt. Napjainkban mindhárom település érdekelt a turizmusban, így meg kellene találni közöttük a legoptimálisabb találkozási pontokat. A zalai történelmi és földrajzi kötődése is kínálhat és kínál is együttműködési partnerséget! Sármellék, Hévíz, Keszthely, Zalaszentgrót, Zalaegerszeg. Javítani kell az utóbbi két évtizedben kialakult nemzetközi és testvérvárosi kapcsolatokat, amelyet napjainkban jobbra kérdéses szinten művelünk. Keresni kell az adottságainkra építhető nemzetközi kapcsolatokat. Sümeg várostérségi központ alapvető érdeke, hogy a térségével szerves kapcsolatot építsen ki, mert egymásra vagyunk utalva. Tapolca testvérvárossal együttműködés széles körét célirányos kiépíteni, fejlesztéseinket össze kellene hangolni.

A mai városnak egyértelműen történelmi örökségére, hagyományaira kell építkeznie, ebben, és az itt lakó dolgozó emberekben van legfőbb erőforrása. A város a XVIII-XIX. századi fénykora után a XX. század harmincas éveiben kezdett veszíteni erejéből, majd az 1990-es rendszerváltás utáni évek is megviselték, hiszen hatalmas, 20% körüli munkanélküliséggel kellett szembenéznünk. A

munkanélküliség jelenleg is viszonylag magas (9.6 %), Veszprém megyében a legmagasabb! A munkahelyek hiánya, a gazdaság fejletlensége természetesen a népességi mutatók romlásához is vezetett, Sümeg lakossága a 80-as évek végétől folyamatosan csökken, és ezzel egyidejűleg öregszik.

Oktatás: A városban egy óvoda, egy általános iskola és egy gimnázium működik. Nagy hagyományú intézmények, a sümegi polgárok igen erősen kötődnek érzelmileg is hozzájuk, hiszen történetük az 1800-as évek közepére nyúlik vissza, és alapításuk Sümeg fő mecénása, Ramassetter Vince nevéhez fűződik. Az óvoda esetében megfigyelhető, hogy jó néhány család környező falusi óvodákba járattja a gyermekét, ez sürgős intézkedést igényel. Általános iskolánk sporttagozatos, a legnagyobb probléma itt a tornaterem szűkössége, ennek fejlesztése sürgető feladat! A Kisfaludy Sándor nevét viselő tiszta profilú gimnázium minden évben tud két osztályt indítani, és a járás egyetlen középiskolájaként jövője biztosítottnak látszik.

A város gazdasága: A vállalkozások száma sajnos az elmúlt 4 évben folyamatosan csökkent, megfigyelhető volt sok esetben, hogy sümegi vállalkozások kivitték telephelyüket valamelyik környékbeli kistélephelyre. A vállalkozói szférával való jelenlegi jó kapcsolata a mostani városvezetésnek, illetve gazdaságfejlesztési koncepciónk remélhetőleg nem csak megállítja, hanem meg is fordítja ezt a folyamatot.

A város elmúlt 4 évi költségvetései, azon belül az adóbevételek alakulása mutatják, hogy sajnos a város még mindig azzal a nehézséggel küzd, hogy nehéz a fejlesztési források, a pályázati önrészek előteremtése. Az elmúlt 4 évben egyébként nagyobb volumenű pályázat nem indult, a Sümegi Vár Integrált Turisztikai Fejlesztése nevű projekt még 2009-ben indult, és 2011-ben záródott a fizikai befejezés. Hasonlóan a főutca rehabilitációja, illetve a Norvég Alap által finanszírozott Palota homlokzat felújítás. A szennyvíz csatorna beruházás elsősorban nem Sümeget érinti, illetve csak a szennyvíztelep fejlesztése révén.

I. Fejlesztési koncepció

1. Önkormányzati gazdálkodás

Az önkormányzat pénzügyi gazdálkodását a lehető leghigorúbb keretek között folytatjuk, hitelfelvétel már csak a jogszabályi keretek miatt sem lehetséges, de egyébként sem lehet célja a felelős önkormányzatnak a túlköltekezés. Az önkormányzat bevételeit növelni kell, a vállalkozások, a gazdaság fejlesztése révén van erre esély. Fejlesztési elképzeléseinket, mint eddig is, természetesen a pályázati források igénybevitelével tudjuk megvalósítani, de a pályázati önerőkhöz a takarékos működés révén minden eddiginél nagyobb keretet próbálunk biztosítani. Az önkormányzati bérlakás állomány csökkentése fontos feladat, ezek a leromlott állapotú lakások, az esetenként milliós felhalmozott lakbértartozásokkal nagy terhet jelentenek az önkormányzatnak. Az ingatlanvagyon egy részének átgondolt és felelős értékesítése, vagy bérbeadása szintén az első tennivalók között van. Nem megengedhető, hogy több száz négyzetméteres belvárosi ingatlanok esetenként több éve üresen álljanak!

2. Általános fejlesztési célok – kiélezve a turizmusra, idegenforgalomra, mint főbb kitörési pontra

Minden hosszú távú koncepció egyfajta álmódzás, de álmodni szükségszerű, hiszen az jogosít fel minket arra, hogy bízzunk azok megvalósulásába, bízzunk a jövőben és magunkban.

A mai pályázati rendszer a kiírások jellegéből arra inspirál minden települést és annak szervezeti egységeit (vállalkozóit, közigazgatási egységeit, civil szervezeteit), hogy a kiírt pályázatokon induljanak. Ez a gyakorlat magában rejti az ötletszerűség lehetőségét is, ami egy olyan történelmi város esetében, mint Sümeg, kontra produktív, mi több akár életveszélyes is lehet!

Adottságaink között döntő szerepet játszik Sümeg és vidéke több ezer éves történelme. Arra építhető a város és térsége gazdasági-, kulturális-, és társadalmi élete: a turizmus, az ipar, a mezőgazdaság, a kereskedelmi, illetve a humán szolgáltatás számtalan ága.

Legfőbb célunk az, hogy egy olyan, az adottságainkra épülő gazdaságot építsünk, amely az itt élőknek munkahelyet, megfelelő jövedelmet képes biztosítani, s ez által számukra egy pozitív városi közérzetet is teremtsen.

A 2014-ben körvonalazódó Ramassetter-tervre épül a következőkben részletesen taglalt fejlesztési koncepció:

- 1. Vár és a történelmi belváros rehabilitációja**
- 2. Strand területe – malom – plébánia templom – Ramassetter ház – városrész rehabilitációja**
- 3. Mogyorósdomb – Ósemerbánya területének turisztikai fejlesztése**
- 4. Kossuth Lajos utca, illetve polgárházainak rehabilitációja**
- 5. Mezőgazdaság, ipar, ipari és kereskedelmi szolgáltatások, fejlesztése**
- 6. Öreghegy – Baglyashegy fejlesztése**
- 7. 84-es főútra és a várra épülő turizmus**

A városfejlesztési koncepció végrehajtásánál fokozott figyelemmel kell lenni arra, hogy az egyes fejlesztési programok, illetve projektjeik nem hatékonyan megvalósíthatóak, ha a **gazdaságfejlesztés nincs harmónikusan összehangolva.**

1. Vár és történelmi belváros rehabilitációja

István király 1009 évi adománylevele óta Marcalfő – azaz Sümeg – a város és vidéke történelme szorosan összefügg a veszprémi püspökség életével.

Kiépült a püspöki uradalom Erek faluval, majd a tatárjárást követően IV. Béla rendeletére a vár megépülése után a püspöki uradalom központja a vár és a város volt.

Sümeg végvár, 1552-ben Veszprém eleste után a veszprémi püspökség és uradalmának központja Sümeg mezőváros lett. 210 éven át püspökei innen irányítják az egyházmegye szellemi, gazdasági és közigazgatási életét. Köves András, Bosnyák István, Széchenyi György, Kiss Senyei István, Padányi Bíró Márton voltak azok, akik évszázadokon át védték Sümeget, illetve az ők vezetésük alatt ment végbe a város újjáépítése. Így vált az egykori püspöki központ – benne a vár, a városfalak, a palota, a templomok, a nemesi kúriaépületek előzményei – egy sajátos építészeti és kulturális egységgé. A történelmi belváros épületeinek többsége mai arculatát már egy békés kor a reformkor építészeti értékeit mutatják, melyek erre a régi kulturális rögre épültek.

A történelmi belváros rehabilitációjáról több tanulmány készült. Mindegyik egy-egy részterületet ölelt fel: a vár, a püspöki palota, a nemesi kúriák, a középkori eredetű városfalak, az un. Tarisznyavár, a Ferences Rendház, a Plébániatemplom.

A város történelméből ez a városrész adja a mai Sümeg történelmi hangulatát, patináját.

Célirányos lenne az egész belvárost és a várat egy egységes építészeti és idegenforgalmi egységként kezelni és egymásra épülően megfogalmazni építészeti és idegenforgalmi értékeit.

Építészeti és történelmileg valljuk, hogy városunk ezen része olyan magyar nemzeti értéket képez, amely évek múlva akár a világörökség része is lehet. Persze ehhez elengedhetetlen, hogy szakszerűen feltárjuk, kiépítsük és falai közzé megfelelő funkciókat telepítsünk!

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- A Vár történelmi turisztikai vonzerejének további fejlesztése, a felújítás második ütemének előkészítése.
- Tarisznyavár és a középkori külső városfal bemutatása, a Vár körbesétálási lehetőségének kiépítése.
- Püspöki Palota felújítása, idegenforgalmi célokra történő hasznosítása
 - a belső restaurátori munkák és felújítás elvégzése a hasznosítási igénynek megfelelően
 - Hasznosítási lehetőségek: a barokk kori püspöki életmód bemutatása, kiállítóterek biztosítása, színház, konferencia, oktatási központ, iskolai gyerekprogramok szervezése, különböző táborok szervezése, esküvőszervezés, előadóterek kialakítása, interaktív terek kialakítása, az egykori üvegház visszaállítása, rendezvényszervezés, stb.
- A palota hátsó udvarában süllyesztett közösségi terem terveinek elkészítése (az előzetes tervek elkészültek)
- Palotakert – Udvarbíró tér - Kisfaludy tér – Szt. István tér - közös koncepció kialakítása
- Felvetődhet egy játékkaszinó kialakításának gondolata is
- Ferences templom és rendház a történelmi belváros egyházi turizmusának szerves része, erre építve, vonzerejének fejlesztése
- A műemlékvédelem alatt álló kismemesi kúriák homlokzatainak felújítása, bemutatása (előkészítő tanulmány elkészült)
- A kismemesi kúriák eredeti állapotának visszaállítása, esetenként a szükséges funkcióváltás biztosítása (civil szervezetek, közösségi ház, régi nemesi élet bemutatása, stb.) az épületek tulajdonviszonyainak rendezése, kivásárlása kúriákban kis apartmanok, turisztikai szolgáltatások kiépítése
- A leégett Cseh kúria, „Király fogadó” felépítése
- A volt püspöki uradalom erdőgondnoksági épületének (Szent István tér 4. sz.) hasznosítása
- Kisfaludy Sándor kultuszának felélesztése, együttműködve a költő emlékét őrző Balatonfüred, Badacsony, Keszthely és Tapolca kulturális turizmusával
- A Vároldali szőlőültetvény és a Palota Pince turisztikai értékének fejlesztése, és bevonása a Balaton-felvidéki Borvidék borúthálózatába.

Operatív program:

- **Történelmi belváros komplett rehabilitációja**
- **Püspöki Palota meglévő terveinek aktualizálása, az épületkutatás és a tervezés , kivtelezés folytatása, benne a turisztikai igényeknek megfelelő helyiségek kialakítása**

- Nemesi kúria épületek jogi helyzetének tisztázása , esetenként kivásárlása, turisztikai szolgáltatás kénti hasznosítása (pl: apartmanházként)
- Bosnyák István, Széchenyi György, Kissenyey István, Padányi Bíró Márton püspököknek egy szoborcsoporttal emléket állítani, kik a 16-17. században meghatározó egyéniségek voltak a középkori Magyarországnak és Sümeg mezővárosnak, vele vissza tudnánk hozni a 17. század Sümegének történelmi hangulatát
- Az egyedi városszerkezetet mutató, többségében védett építészeti és kulturális örökséget hordozó Vár és történelmi Belváros felvételét kérni a Veszprém Megyei Értéktárba
- Vár felújítás második ütemét előkészíteni a diósgyőri váréhoz hasonlóan
- Kisfaludy kultuszának kiemelt ápolása, szobrának méltó helyre helyezése
- Ferences rendház és templom szakrális értékének növelése
- Vársétány –Várcsárda felől a Tarisznyavárhoz gyalogos sétáló út kiépítése a történelmi belvárosba
- Városháza bevitele a történelmi belvárosba a belvárosi rekonstrukció kapcsán az Oszterhuber kúriába

2. Strand - Malomépület – Plébánia templom – Ramassetter ház – területének (a Marcal-forrás környezetének) rehabilitációja

István király 1009-ben a Veszprémi Püspökség adománylevelében városunkat Marcalfő néven említi. A Marcal-forrás, a napjainkban **mosókút** és környéke. Több mint 1000 éves ősiségünknek méltó emléket állíthatna egy komplex, a területet komplexen érintő **turisztikai célú rehabilitáció**.

- A napjainkban bezárt városi strand területe, az ide vezetett, iparterületen fakadó 38C°-os termálvíz miatt ideális helynek számít egy tanuszoda, és ehhez kapcsolódóan egy sportsarnok építésére.
- A használaton kívül álló egykori malom épülete kínálja a „bakancsos,” vagy kerékpáros turizmus szálláslehetőségének infrastruktúráját.

- Maulbertsch hírneves freskói a „**magyar Szixtusz**”-nak is nevezett Plébániatemplom — turisztikai értéke felbecsülhetetlen idegenforgalmi potenciával bír.
- A Ramassetter-ház és a szomszédságában álló képfestő műhely helyén található régi mozi épülete turisztikát kiszolgálva látványfejlesztést kínál és indokol
- A strand területe szomszédságában álló rendezetlen ingatlan, a Szamárkert egy közösségi tér kialakításának lehetőségét és szükségét kínálja.
- Városi sporttelep része lehetne a helyi turisztikai kínálatnak és az idegenforgalomnak.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- o a Plébániatemplom és a Ferences templom és rendház közötti útszakasz infrastruktúrájának megújítása, s ezzel a két templom közötti utcaszakasz idegenforgalmi tengellyé történő kialakítása
- o Strand területének rendezése, hasznosítása, sport és kulturális központ, tanuszoda, városi sportcsarnok, kemping, és egy szabadidő park.
- o A malomépület idegenforgalmi hasznosítása (turistaszálló, szabadidőközpont, ifjúsági klub, stb.)
- o A malomépület előtti tér rendezése (forrásház építése, Marcal forrás tisztítása, a nagyméretű téren

egy természetes vízfelület kialakítása)

- o Plébániatemplom turisztikai vonzerejének növelése
- o Ramassetter ház felújítása, bevonása a gazdasági, közösségi életbe (pl. internet kávézó, kiállítóhely, ifjúsági klub,

közösségi tér, helyi borok bemutatására alkalmas tér kialakítása, stb.)

Operatív program:

- **A rehabilitációs tervek elkészítése, különös tekintettel a termálvíz nyújtotta adottságok kedvező kihasználására, turisztikai értékű közösségi park kialakítására.**
- **Plébániatemplom világhírű freskóinak magas szintű bemutatását szolgáló installációk megvalósítása (belső világításának modernizálása, tervezése, kivitelezés, szöveges és vizuális reklámanyagok biztosítása, stb.)**
- **Hétvezér tér rendezése, hozzá kapcsolódó utcákkal, közösségi térré alakítása**
- **Malomépület megvásárlása, felújítási- és hasznosítási terveinek elkészítése**
- **Tanuszoda és sportcsarnok megépítése. Sajáterő fedezet biztosítása.**
- **A Ramassetter ház megvásárlása és annak felújítása, hasznosítása**
- **A régi mozi, volt kékfestőműhely idegenforgalmi, látvány szintű felújítása**
- **Idegenforgalmi tengelyt a malomépület előtti térig, a sport és szabadidő centrumig célszerű levinni**

3. *Mogyorósdomb–ősemberbánya turisztikai fejlesztése*

A sümegi Mogyorósdombon feltárt ősemberbánya maradványai, az itt feltárt használati eszközök, a több mint 4500 évvel korábbról ismert kőkorszak, neolitikum emlékeit őrzik.

Az itt feltárt terület egyediségét adja, hogy a Bakony hegység kialakulása révén, a felszínen olyan vetődések jöttek létre, melyek rendhagyó földtani kutatásokra voltak alkalmasak. Felfedezője Kocsis Lajos sümegi kőbányász, aki az általa feltárt földtani emlékeket a városra hagyta. A feltárás után ezen a területen a Magyar Földtani Intézet vezetésével aktív fejlesztést végeztek, a területen

aktív tudományos kutatást folytattak, illetve - főleg az ifjúság számára - jelentős turisztikai lehetőségeket biztosítottak.

A rendszerváltás után a város sikertelenül igyekezett a kezelői jogot megszerezni. Napjainkban ott tapasztalható állapotok méltatlanok a terület által képviselt értékekhez.

Célirányos lenne a terület rendelkezése, melyet részben vagy egészben a város biztosítana, bekapcsolva így a térség turisztikai fejlesztési koncepciójába.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

Fő cél, szabadidőközpont, geo park kialakítás, turisztikai hasznosítás

- a kezelői jog rendezése (a terület jelenlegi kezelője a Nyugat-Magyarországi Egyetem)
- hasznosítási lehetőségek: kutatóbázis, geo park bázishely, kihelyezett oktatási helyszín, interaktív geológiai bemutatóhely, kiállítóhely, erdei iskola, szabadidőközpont, tábor szervezés, komplex diák és ifjúsági centrum, játszópark, stb.
- a kutatóárkok felújítása
- a vidék bakancsos-, kerékpár-, szakmai turizmushoz való kapcsolódás, integrálva túra útvonalakhoz
- különböző profilú táborok szervezése: nyári táborok felnőttek, és gyermekek részére; életmód táborok „őskori - paleolit – körülmények” biztosításával
- a terület az országos tantervi programba való bevonása
- parkolók kialakítása
- a térségi túraútvonalak megtervezése
- a balatoni kerékpárút hálózatra ráhordó útprogram részeként kerékpárút tervezés, építés
- a tanuszoda és sportcsarnok és a közösségi park komplexum szervesen kapcsolódna a Mogyorósdombi turisztikai központhoz
- Urbéri középkori falurom feltárása, az uzsai csarabos területének bevonása a turisztikai útvonalba

Operatív program:

- **ingatlan kezelői jogának megszerzése**
- **Ősemberbánya kutatóárkainak és az épületek felújítása, a szükséges tervek és a kivitelezés biztosítása**
- **kőtár anyagainak bemutatása, a szükséges feltételek biztosítása**
- **helyi túraútvonalak megtervezése, kapcsolódás az országos túraútvonalakhoz**
- **létesítmény bevonása a kerékpár túraútvonalakba, tervezés és kivitelezés (Sümeg, Tapolca, Balaton)**
- **kilátó építés a Fehérkövek felett a Bakony Erdő Zrt jóléti programjának keretében**
- **hasznosítás, üzemeltetés feltételeinek kidolgozása**

4. Kossuth Lajos utca és polgárházainak rehabilitációja

Sümege belvárosának főutcája egyben a város legjelentősebb kereskedelmi tengelyét is jelenti. Kialakulása valamikor a 18-19. század folyamán, a városfalak hadászati jelentőségének megszűnését követően történt. Az utca két oldalát szegélyező házak jellemzője, hogy a későbarokk előzményekre a 19. század második felében – a magyarországi polgáriassodásra jellemző – klasszicizáló, majd eklektikus stílusban épültek, illetve esetenként emeletráépítéssel nyerték el mai megjelenésüket.

A Kossuth utca arculatát főleg a település máig ható szellemi és

gazdasági életének meghatározó nagypolgárai alakították ki itteni építkezéseikkel. Ők voltak azok, akik 1945-ig vezető szerepet játszottak a város és vidékünk gazdasági és szellemi életében.

Az utca rehabilitációja elkezdődött, annak folytatása indokolt, minek során a Kossuth utca, illetve ezek a polgári házak visszanyerik eredeti arculatukat.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- Kossuth Lajos utca megkezdett rehabilitációjának folytatása
- Kossuth Lajos utca, a város legfontosabb kereskedelmi tengelyként bővítése, illetve fejlesztése
- a Kossuth és az Árpád utcai kereszteződés fejlesztése, közlekedési lámparendszer kiépítése
- a Ramassetter iskola (Árpád u.) előtti parkolóhelyek bővítése
- Kossuth Lajos utca összekötése a történelmi belváros területével a leendő városháza felé
- városi történelmi emlékpark kialakítása a leendő városháza előtti parkból (világháborús emlékmű)

Operatív program:

- a rehabilitációs tervek elkészítése, az elkészült tervek aktualizálása
- a „Lukonics pláza” épület helyzetének tisztázása

5. Mezőgazdaság, ipar és ipari kereskedelmi szolgáltatás, vidékfejlesztés helyzete, ennek fejlesztési lehetőségei

A térség mezőgazdaságának alapját a birtokstabilizáció képezi. Ennek legfőbb gátja a külföldi tőke, illetve tulajdonjog fokozott túlterjeszkedése

Napjaink propagandájában folyamatosan előtérbe kerülő tévhitek egyike, hogy a mezőgazdaság sok embert tud foglalkoztatni, a szántóföldi növénytermelés erre nem alkalmas.

Az ágazat teljesebb vertikumban történő fejlesztése jelentős gazdasági többletet adhat, értékes munkát és magasabb számú foglalkoztatást biztosíthat. Az állattenyésztés, az élelmiszeripar, a kereskedelem, a vidéki turizmus, a vadgazdálkodás, a vadászat, a halastavak turisztikai szolgáltatása, fejlesztése adhat többletfoglalkoztatást és gazdasági értéket.

A fejlesztési koncepció alap gondolata a gazdaság fejlesztése úgy a város és vonzáskörzetében. A legfontosabb kitörési pontunk egyikét a turizmusban, illetve annak fejlesztésében látjuk. Az ipar, az ipartelepítés, az ipari és kereskedelmi szolgáltatás helyzetének javítása és fejlesztése legalább akkora súlyú, mint a turizmusé.

A város és a térségében az ipar és ipari szolgáltatás nem tartozott a meghatározó gazdasági ágazatok közzé. A polgárosodás során kialakult helyi ipart, bőrgyár, gőzmalom, téglagyár, bazaltbányák, bankok, ecetgyár, borászat, borkereskedelem, a 20. század fordulóján elvitte a válság. Ami megmaradt azt a II. világháború eseményei sodorták el. Ezeket a veszteségeket jobbra csak a vidék agráriuma élte túl, ami a vidék mezőgazdasági jellegéből adódott.

A szocializmusban a gazdaságban a szövetkezeti és állami szerveződés volt a meghatározó. A férfi munkaerő a szén- és bauxit bányákban dolgozott. A családok jövedeleme az ipari és szövetkezeti munkaviszonyra és a háztáji gazdaságokra épültek. Rendszerváltás során a gazdaság ezen ágait jórészt felszámolták, így a térség lakosságának legfőbb jövedelmi forrásai is megszűntek. Ebben az új helyzetben kellett olyan új utat találni, mely hozzájárul a lakosság anyagi forrásainak gyarapítási lehetőségeihez.

A rendszerváltás után a turizmusban foglalmaztuk meg a gazdaság fejlesztési lehetőségét és fő irányát. Az iparterület kialakításával kerestünk lehetőséget az ipari, ipari szolgáltatás fejlesztésére és foglalkoztatás bővítésére. (ma az újonnan kialakított iparterületen 280 fő dolgozik)

Az önkormányzat meghatározó foglalkoztató nem tud lenni, de a feltételek megteremtésében döntő szerepet kell vállalnia! Az elmúlt évek során számos pozitív intézkedés történt, teljes a város közműrendszere, infrastruktúrája, (villany, gáz, víz, csatorna és szennyvíz) kommunális szemét régiós szinten megoldott. Az utóbbi években megteremtődött ipar részben a régi területeken (Tanép, Birkásmajor,

Fólia Üzem, stb.) működnek, míg az utóbbi években kialakított iparterület kihasználtsága még sok lehetőséget kínál.

Hátrahúzó tényező, hogy a meghatározó ipari háttér hiányában a sümegi térség munkaereje döntően betanított munkásokból áll, míg a kvalifikált munkaerő viszonylag csak kis létszámban áll a munkaerőpiac rendelkezésére.

Az alacsony jövedelemszint meghatározza úgy a szolgáltatás minőségét, mint a vásárlóerő mennyiségét is.

Mivel Sümeg 7000 fő alatti település és térségével együtt is a lakosság száma csak mintegy 17000 főt számlál, ez arra ösztönözi a vidék vezetőit, hogy fejlesztési elképzeléseiket térségi szinten kell(ene) kialakítani. Keresni kell az ipar betelepítések-, és a meglévő gazdasági ágazatok fejlesztésének lehetőségeit is.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- a szántóföldi növénytermesztés jó adottságainak kedvezőbb kihasználásának elősegítése
- állattartó telepek bővítése, az állattenyésztés fejlesztése
- meglévő élelmiszergyártó vállalkozások fejlesztése, új lehetőségek megkeresése, a termelési-feldolgozási- értékesítési vertikumok bővítésének keresése
- kistermelők, zöldségtermesztés kereskedelmének fellendítése, termelői piac kialakítása
- zöldenergi, tervezés alatt álló biogáz üzem megvalósítása és a napenergia program elindítása
- ipari parkokkal történő szorosabb együttműködés megteremtése (pl.: Ajka)
- tanácsadói szolgálat megszervezése
- közművesített iparterületek bővítése (pl: az egykori mészgyár területe)
- szorgalmazni kell az üresen álló iparterületek kötelező jellegű beépítését
- vállalkozói csoport megalakítása, akik elhivatott módon foglalkoznának a potenciális beruházók felkutatásával (menedzser-csapat)
- helyi kedvezmények átgondolása
- térségben jelentős az autóiiparba szállító alkatrészgyártó vállalkozások száma, ezek figyelemmel kísérése
- hulladék feldolgozó iparág továbbfejlesztése
- építőipari vállalkozások – mely fő profilja a térségünknek- fejlesztése, feltételeinek javítása
- képzés, szakképzés, továbbképzések lehetőségeinek kialakítása

Operatív program:

- **szervezet létrehozása, mely feladata az ipari park és várostérség gazdaságának menedzselése**

- a „Hamuházi kertek” területén a tulajdonjogok tisztázása, területének tagosítása, vízrendezési terv elkészítése, intenzív zöldség és virágkertészet kialakítása
- üres iparterületek tulajdonosaival a lehetséges fejlesztésekről tárgyalások megkezdése, iparterületek visszavásárlása, hogy a város rendelkezni tudjon felette
- inkubátorház létrehozása
- meglévő iparterületek ipari parkká fejlesztése, Ipari Parkok Szövetségébe felvételt kérni és a potenciális iparterületeket kiajánlani
- a térség mezőgazdasági vállalkozásaival munkakapcsolatot kiépíteni a térség falugazdászai bevonásával
- a meglévő feldolgozók mellett további élelmiszer-feldolgozók lehetőségeinek megkeresése
- termelői piac kialakításának lehetőségét megvizsgálni
- napelem energiapark létrehozás

6. Öreghegy – Baglyashegy fejlesztése

Szőlőhegyünk a Balaton-felvidéki Borvidék északi kapuja.

A sümegi Baglyas-hegy jobbágy és nemesi birtokaival a történelmi Sümeg szerves részét képezte és jelenti napjainkban is.

Régészeti leletek igazolják, hogy a kelták és a rómaiak idején és az utáni korokban itt szőlőműveléssel foglalkoztak. A középkori és az újkori zártkertek életét Hegytörvények szabályozták. Ezt zalai és sümegi levéltári

dokumentumok bizonyítják.

A mai állapot a tulajdonosok soraiban végbemenő generációváltás következményeinek sajnálatos képét mutatja. Sok a felhagyott, műveletlen terület, mivel a fiatalabb generáció jobbra elfordult a hagyományos szőlőkultúra ápolásától.

A város történelmi hangulatához, jövőképehez szorosan kapcsolódik szőlőbirtokaink megléte. Továbbiakban

biztosítani kell, hogy az Öreg – Baglyashegy zártkertes szőlőművelése szerves része maradjon a városnak és kultúrált terület legyen.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- a felszíni vízelvezetés biztosítása, hegyi utak mint vízlevezetők megépítése
- borkultúra, bortermelés népszerűsítése
- generációváltás negatív következményeinek felszámolása
- művelési kötelezettség végrehajtásának ösztönzése
- a hegyi utak átjárhatóságának megteremtése
- Sümeg a „Balaton-felvidéki borvidék kapuja” fogalmának népszerűsítése
- a szőlőhegy hagyományos arculatának visszaállítása
- a város nem közvetlen része az Újhegy, mely értékes szőlőterület, és vele is kiemelten kell foglalkozni a Baglyas- Öreghegyi részhez hasonlóan

Operatív program:

- **vízlevezető – úthálózat terveinek aktualizálása, a munkálatok kivitelezése**
- **borút program elkészítése a Balaton-felvidéki Borvidékhez kapcsolódóan**
- **a hegyterület bevonása a Városi Rendezési Tervbe, mint önálló státusszal és sajátos, a zártkerti szőlőművelés sajátosságait kiszolgáló előírásokkal bíró, rendelkezési terv összeállítása**
- **A műveletlen birtoktestek felülvizsgálata a hegyközséggel közösen érvényt kell szerezni azok művelésének, gondozásának**
- **Saját fogyasztásra termelő szőlőtulajdonosokkal, (1000 l alatti termés) meg kell találni a rendszeres szakmai kapcsolatot, a közös borászati és szőlőművelési szakmai programok szervezésével**
- **történelmi hangulatú, műemléki jellegű borpincék felkutatása és értékük megőrzése**

7. A 84-es főútra és a várra épülő turizmus

A város gazdaságában az elmúlt két-, két és fél évtizedében a leglátványosabb és legmeghatározóbb erejű fejlesztés és fejlődés a 84-es számú főút sümegi szakaszán zajlott.

Amikor a két Németország lakossága főként a Balaton partján találkozott, igen jelentős forgalom zajlott ezen az úton. Ennek a forgalomnak egy részét kívánták „befogni” az erre épülő sümegi vállalkozások.

A két német állam egyesülésével a konjunktúra megszűnt és ezzel átmenetileg nehéz helyzetbe kerültek az itt megtelepedett vállalkozások.

Az átmeneti nehézségek ellenére az elért eredményekre méltán büszkék lehetünk. Ezen a területen immár sokszínű turisztikai vállalkozások működnek, folyamatos fejlesztésük a város elsőrendű feladatai közé tartozik.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

- az itt áthaladó forgalom betelése a városba egy körforgalom kiépítésével, illetve lassító és lehajtó sávok kialakítása (a tervek elkészültek és engedélyezve lettek)
- körforgalom, aluljáró(k) kialakítása (lámpás kereszteződés, Shell kút)
- parkolók kialakítása, felújítása
- Az ún. murvabánya területének idegenforgalmi hasznosítása, annak turisztikai jellegű hasznosítása. (a jelenlegi tulajdonos, Babos Szilvesztertől a terület visszavásárlása)
- a Vár a Rákóczi szabadságharc dunántúli hadműveleteinek központja volt. Az egykori események feldolgozása, kultuszának visszaállítása, turisztikai értékévé fejlesztése
- Váristálló turisztikai vonzerejének növelése. Meglévő országos híró lovas programok továbbfejlesztése, egy szoros együttműködés megteremtése a környező istállókkal és hagyományőrző egyesületekkel

Operatív program:

- **Váristálló kezelői jogának tisztázása**
- **84-es főúton a Tóth Tivadar út csatlakozásánál körforgalom kivitelezése, az érintett út felújítása a Kompanik Zsófia óvoda előtti parkoló kialakítása (kiviteli tervek készen vannak)**
- **1664-es török ostrom, illetve a Rákóczi vezette szabadságharc sümegei eseményeinek kutatása és feldolgozása, illetve publikálása turisztikai értékévé fejlesztése**
- **Várköpenyen a gyalogos útvonal kiépítése a Tarisznya váron át a belvárosba. Az elkészült tervek aktualizálása, a kivitelezés megvalósítása.**
- **Vársétány és a hozzá kapcsolódó parkolók felújítása**
- **84-es főút forgalmi rendjét a belterületi szintre kell lassítani, a Dózsa György utcánál gyalogátkelő jelzőlámpát indokolt kiépíteni**
- **Hotel Kapitány wellness-turizmusa meghatározó a város idegenforgalmában, a vállalkozással harmonikusan kiépülő kapcsolat erősíteni tudja a belvárosi turizmust**

3. Egészségügyi és szociális ellátás

Az alapellátás kötelező önkormányzati feladat, melynek elemei:

- háziorvosi ellátás
- gyermekorvosi ellátás
- fogorvosi ellátás
- védőnői, iskolai-, és munkaegészségügyi feladatok
- sürgősségi ügyeleti ellátás

A háziorvosok praxistámogatására eddig is figyelmet és anyagi erőforrásokat biztosítottunk, lehetőségeinkhez mérten ezt meg fogjuk tenni eztán is. Nagy probléma városunkban is, hasonlóan az ország egészéhez az orvoshiány. Jelenleg a fogorvosi ellátás területén kell nagy erőfeszítéseket tennünk

nyugdíjazás miatt, de néhány éven belül hasonló problémák várhatók a háziorvosi ellátás területén is. Erre tudatosan és időben fel kell készülnie az önkormányzatnak!

A Napfény Szociális és Családsegítő Központ kiválóan működő intézményünk.

Az önhibájukon nehéz helyzetbe került emberek, családok támogatásban részesülnek az önkormányzat részéről, ezen a területen együttműködünk a Máltai Szeretetszolgálattal, illetve más jótékonyági szervezetekkel, amelyek munkáját minden módon (pl. irodahelyiség biztosítása) támogatjuk.

4. Oktatás- képzések, kulturális programok, (rendezvények, fesztiválok) rendje, rendszere

Sümeg oktatási intézményrendszere kielégíti a város és környéke iskoláskorú gyermekeinek igényeit. A nevelés-oktatás személyi és tárgyi feltételei meghatározottak. Az óvoda új telephelyen működik, fenntartója a helyi önkormányzat. A közvetlen oktatásirányítás tankerületi szinten történik. Az infrastruktúra működtetése városi feladat. Az általános iskolában kiemelt szerepet kap **a testnevelés és a sport**, évek óta felmenő rendszerben testnevelés osztály működik. A gimnázium látja el a Sümeg és térsége középiskolai képzési feladatait. Az intézményben **alapfokú zeneiskolai oktatás** folyik.

A város sokrétű kulturális igényeinek biztosítása – egy színvonalas oktatás megtartása mellett – település stratégiai feladatai közé tartozik. Figyelmet kell fordítani a helyi kulturális sajátosságok feltárására, a hagyományok ápolására, a helyi művészeti csoportok támogatására, a hivatásos és műkedvelő alkotók

felkarolására, értékeink kellő propagálására. Ez utóbbi szerves részét képezi az idegenforgalomnak, ami nem utolsó

sorban a város gazdasági életének meghatározó ágát is jelenti. A látványában is megragadó város épített és szellemi értékeit megismerni, ezeket az ismereteket az idelátogatóknak átadni, szintén az oktatás és a kultúra szerves részét képezi. Az eleve statikus látványt nyújtó épített környezet igazi értékei csak akkor érthetőek, ha benne élet van, ha a falak mögé betekintve megismerjük (megismertetjük) az egykoron ott élő

emberek cselekedeteit, a város és a vidék történeleiben betöltött szerepét. Az őskortól a kelták, rómaiak, avarok, frankok itt hagyták értékeik nyomát, hála Darnay Kálmán muzeológus kutatásainak és Högyész László helytörténész munkáinak, ezek számunkra jórészt ismertté váltak. A magyar sors történelem minden fázisában és jelentősebb fejezeteiben neves sümegi személyek is jelen voltak. Ezért helytörténelmünket a továbbiakban is kutatni, majd publikálni kell és életre hívni a

rendezvényeinken.

A Vár, a Váristálló és a Püspöki Palota kezelői jogának megszerzése után ma már országosan ismert turisztikai látványosságok honosodtak meg, ilyenek például a sümegi várhoz szervesen kapcsolódó Végvári Napok, a különböző haditornák, a Gyermek várostrom, a fedeles lovardában bemutatott Lovas Karusszelek, középkori vacsorák. A püspöki váristálló keretében szervezett lovas turizmus és lovasoktatás, az őszi falkás vadászlovaglások. A városban évente rendezésre kerülő Jakab napi érett Bor és Vadászat ünnepe rendezvények, melyek Sümeg történelmére épülő jelmezes felvonulással kerülnek kiegészítésre. A városi turizmus meghatározó része az egyházi turizmus, a Ferences Rendház és a Plébániatemplom szervezésében. A Püspöki Palota rendezvényei és kiállításai szintén rendszeresen látogathatók.

Színes és széles skálájúak a város egyéb rendezvényei, programjai.

A témához kapcsolódó stratégiai program:

Oktatás:

- a gimnázium vonzerejének további növelése, térségi központi szerepének erősítése, a város szellemi életének meghatározó tényezőjévé válása
- idegenforgalomhoz, turizmushoz kapcsolódó képzésben együttműködés erősítése a helyi idegenforgalmi vállalkozásokkal
- a pályaválasztás segítése, a munkához való hozzáállás fejlesztése céljából az iskola és a helyi gazdasági szereplők, cégek kapcsolatainak szélesítése, a kötelező közösségi szolgálat helyszínei

- üzemlátogatások, vállalkozások bemutatásának megszervezése, gyakorlati képzőhelyek
- szorosabb együttműködés kialakítása a térségi oktatási intézményekkel
- ösztöndíjrendszer bővítése helyi vállalkozások bevonásával
- többfunkciós városi sportcsarnok építése a növekvő igények kielégítésre

Kultúra és idegenforgalom:

- átfogó rövid és hosszú távú városi turisztikai, kulturális programok összeállítása
- kulturális programok - fesztiválok , kiállítások, rendezvények, színház turisztikai vonzerejének növelése (Főbb helyszínek: Kisfaludy tér, Szt. István tér , Művelődési Ház, Püspöki Palota, templomok, Vár és környezete, stb.)
- városi turizmusra épülő programterv készítése
- rendszeres komolyzenei koncertek (zenei napok) szervezése
- történelmi időutazás, korabeli események megidézése, egyházi turizmus fejlesztése
- élő történelemóra, művészettörténeti projektek megvalósítása,

Operatív program:

- **A városi és Veszprém megye hosszú távú programjának megismertetése a városi és térségi az intézményekkel, lakossággal**
- **Sportcsarnok és tanuszoda kiviteli tervének elkészítése, a saját erő biztosítása**
- **a város turisztikai idegenforgalmának szervezésére iroda létrehozása, a TDM feladatkörének bővítése**
- **komplett idegenforgalmi programokat bemutató reklámanyag elkészítése, éves rendezvény program összeállítása**
- **idegenvezetés és képzés megszervezése és működtetése**
- **pályázni a Jakab Napi városi rendezvény fesztivállá minősítésére**
- **komolyzenei koncertek szervezése és meghonosítása**
- **városi intézmények és civil szervezetek rendezvényeinek összehangolása, turisztikai értéké fejlesztése**
- **A sümegi Turisztikai Desztinációs Marketing szervezet (TDM) legyen a szervezője a turisztikai, idegenforgalmi programoknak**

5. Sport

Sümeg város sportélete alapvetően a sümegi VSE keretein belül zajlik. A VSE legnagyobb létszámát a labdarúgó szakosztály adja, de sokan tevékenykednek az asztali tenisz és más különböző technikai sportok területén is. Sümeg büszkesége az MB1-es férfi röplabda csapat, mely külön szervezeti kereteken belül működik, Sümegi Röplabda Egyesület néven. Ugyancsak a VSE-n kívül, önálló egyesületben sikeresen tevékenykedik a Gracie Barra Farkasok Brazil küzdősport akadémiaja és a kyokushin karate klub is. Sümeg városa lehetőségéhez mértén támogatta és támogatni is fogja a sportot, hiszen az ifjúság nevelése, illetve a városi közösség tudatfenntartása szempontjából is nagyon fontos tényező. A sport támogatásában a következő öt éves ciklusban nagyobb hangsúlyt szeretnénk fektetni különböző vállalkozások bevonására, melyben az önkormányzat koordinációs szerepet vállal magára.

6. Környezet – és természetvédelem

Ezen a területen nagyon fontos eredmény a jelenleg zárás alatt lévő szennyvízberuházás megvalósulása, amely a Sümeg környéki falvakban is befejezetté teszi a szennyvíz kezelésének problémáját. A város előtt álló fontos feladat a 2002-ben bezárt szeméttelépünk rekultivációja, amely a nyílt karsztfelszín szennyezésének megakadályozása miatt kötelező is Sümeg számára. Az elmúlt évben benyújtott sikertelen pályázat után most úgy tűnik, lehetőség nyílik arra, hogy pályázati pénzből, mintegy 600 millió Ft-os összegből rekultiváljuk a szeméttelépet. Sümeg méreteiből, és adottságaiból, illetve a világméretű energiaválság hatásaiból következik, hogy városunkban is egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a megújuló energiák, elsősorban a napenergia felhasználására. A napelem park pályázati anyaga kész, a pályázat megjelenésekor elindítjuk a projektet.

A városban a tisztaságra még nagyobb figyelmet kell fordítani, megfontolandó a közterület felügyelői rendszer újra bevezetése

II. Összefoglalás, összegzés

A következő öt év fontos időszak kell, hogy legyen városunk életében. Az előttünk álló EU-s pályázati ciklusban a gazdaságfejlesztés a legfontosabb tennivalónk. A munkanélküliség csökkentése elsődleges feladat, a jelenlegi csaknem 10%-os mértéket felére kell csökkentenünk a gazdasági ciklus végére. Az ipari park megvalósulásával és a sümegi kötődésű vállalkozások visszatelepítésével el kell érniünk, hogy 2020-ra az iparüzési adóbevételeink legkevesebb 30%-kal növekedjenek. A turizmus fejlesztése – amelyhez természetesen szervesen hozzátartozik a Főtér rekonstrukció és a Püspöki Palota fejlesztése, illetve a Vár második ütem- , együtt a szálláshelyek bővítésével az idegenforgalmi adó bevétel jelentős növekedését kell hogy eredményezze. Itt az adófizetési fegyelem javítása is fontos, ha azt akarjuk, hogy valóban idegenforgalmi város legyen településünk. 2020-ra ezen a területen 50%-os IFA bevétel növekedést kell elérniünk! A városnak el kell foglalnia az öt megillető helyet a magyar kisvárosok között, Sümegnek 5 éven belül a magyar turisztikai ipar egyik fellegrárává kell válnia, ahol jól érzi magát a lakosság, mert munkája, megfelelő jövedelme van, és egy élhető város polgára, ahol kulturális és szórakozási lehetőségei is adottak, illetve jól érzi magát az ide látogató is. A képviselőtestületnek ezen célok elérése érdekében kell felelős döntéseket hoznia!

Sümegi fejlesztési programunk első sorban **gazdaságfejlesztési**, munkahelyteremtési céllal készült. A Veszprém Területfejlesztési Program sok operatív programja ad lehetőséget a szociális, egészségügyi szolgáltatások fejlesztésére. A városi élet feltételeit javító **háttérberuházások** pályázati lehetőségei a fenti programban szintén helyet kapnak, utak, járdák, csapadékvíz elvezetés, parkolók kialakítása, és energia-racionalizálási programok, stb...

Sajnálatos, hogy a járás falvai, önkormányzatai fejlesztési terveikkel nem szélesítették a hosszútávú várostárségi programtervet!

IV. Függelék, mellékletek

A Veszprém Megyei Területfejlesztési koncepcióból városunkat, térségünket érintő főbb kapcsolódási pontok

„Sümegei Járási Vezérprojekt „címszó alatt:

1.1. Iparterület fejlesztés, azon Inkubátorház létrehozása, a betelepülő vállalkozások fejlesztése

1.2. Ökogazdálkodás fejlesztésének támogatása

1.3. Foglalkoztatást növelő turizmusfejlesztés, tematikus utak kialakítása

○ **Sümege** gazdasági, ágazati fejlesztési célterület (ipar, mezőgazdaság, turizmus)

a turizmus másodlagos célterületként van figyelembe véve a programban.

○ **Országos** fejlesztési koncepció része a Balaton régió – Veszprém –Zala és Somogy ennek érintőlegesen mi is tagjai vagyunk

○ **Megyei** programban a Balaton-felvidék és a Balaton térség megkülönböztetett fejlesztési térség. A prioritáshoz kapcsolódó elrendő megyei célok részletes meghatározása:

- vizek, ásványi kincsek adta potenciális lehetőségek kihasználása

- természeti és kulturális értékek idegenforgalmi hasznosítása

- hulladékudvarok

- víztározók

- különleges tájértékek, pl borvidék

- csapadékvíz-elvezető rendszer

- energiagazdálkodás, energiatermelés

- turisztikai potenciál hasznosítása

- kerékpárút fejlesztés, a balatoni hálózatra ráhordó utak

- kertészeti ágazat támogatása

○ **Általános** cél a vidékies térségek leszakadásának megállítása

○ Sümege Tapolca **természeti és táji környezet** kímélése a foglalkoztatást ösztönző fejlesztések során

Sümege várostérségben az alábbi védendő természeti értékek vannak: Erdőrezervátum, Fehér kövek, Sümege-Csabrendek

274 ha, ebből magterület 39 ha védőzóna 235 ha,

Érzékeny természeti terület: Sümege- Rigács, Apácatorna, Káptalanfa tagolt, erdővel borított részei,

- **Együttműködés** keretében tervezett fejlesztések prioritást élveznek. vállalkozások- civil szervezetek és önkormányzatok közös projektjei
- **Megyei prioritás:** turizmus cél az épített örökségi helyszínek bekapcsolása, bővítése a megyei, városi tervekbe
- **Specifikus cél:** sokszínű életképes agrártermelés
 agrár és halászati szektor versenyképességének növelése
 üzleti inkubátorházak létrehozása

Gazdaságfejlesztési program finanszírozási háttere

EU fejlesztési támogatás ágazati operatív programok (**OP**)

Egyéb nemzetközi támogatások

Világbank támogatási program

Norvég Alap

Svájci Alap

Visegrádi Alap

Hazai finanszírozási programok

Nemzeti Kulturális Alap

Kutatási és Technológiai Alap

MLSZ országos pályaeépítési program

Végrehajtás módja és feltétel rendszere, ellenőrzési rendszere

Tanácsadó szervek:

Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

TDM hálózat

Innovációs Központok

Ipari Parkok

Szakmai civil szervezetek

TOP támogatással megvalósítható OP megyei összege: 21 555 mFt

Ebből Veszprém város: 10875 mFt, tíz járás összesen: 16 048 mFt

Sümege járás ebből: 1151 mFt

Megyei Program fő összege:	2014-17 : 289 mdFt
	2018-20: 357 mdFt
Összesen:	646 mdFt

2014-2020 Európai Unió fejlesztési Program egy bonyolult rendszer, de nagy lehetőség az európai országoknak és nekünk sümegieknél is. Hogy élni tudjunk vele, kell egy olyan **szervezet**, aki átlátja a programrendszert és ismeri a mi adottságainkat.

Sümeg város ma fejlesztési pénztartalékkal nem rendelkezik, viszont hiteltartozása sincs. Projektek döntően saját erőt követelnek, tehát okszerű takarékos városgazdálkodást és vagyongazdálkodást követel a városfejlesztési program és komoly lobbi-kapcsolatokat. A sümegi járás, - nehéz kimondani- a leghátrányosabb helyzetű térsége a megyének.

1. melléklet: népességi adatok (2011. évi adatok, forrás: KSH)

A népesség számának alakulása, terület, népsűrűség:

Hektár	Állandó népesség	Lakónépesség	Népsűrűség 1 km ² -re
6 413	6 437	6 373	99,4

A népesség korcsoport és nemek szerint:

Kor szerint:

15-39 év	15-39 év	40-59 év	60-69 év	70 év felett
949	1948	1900	861	815

Nem szerint:

Férfi	Nő
3 009	3 364

18 évnél fiatalabbak:

2 év alatti	3-5 év	6-14 év	15-17 év
139	177fő	533	198

Iskolázottság:

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint:

Általános iskola első évfolyamát sem végezte el	135
Általános iskola 1-7. évfolyamát elvégezte	683
Általános iskola 8. évfolyamát elvégezte	1547
Középfokú érettségi nélkül szakmai oklevéllel rendelkezik	1538
Érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik	1482
Egyetem, főiskola stb oklevéllel rendelkezik	619
Összesen	6004

Gazdasági aktivitás:

Megoszlás %

Foglalkoztatott	2475	38,8 %
Munkanélküli	342	5,4 %
Inaktív kereső	2192	54,4 %
Eltartott	1364	21,4 %
Összesen	6773	100 %

Háztartás, család:

Háztartások száma	Családok száma	100 családra jutó gyermek	15 évnél fiatalabb
2448	1730	106	48

Háztartások mérete:

1 fő	683
2 fő	742
3 fő	514
4 fő	329
5 fő	127
6 fő felett	53
összesen	2448

Családok száma, összetétele:

Gyermekkel	Gyermek nélkül	Együtt	Ebből élettársi
804	603	1407	196

Lakásállomány:

lakott lakás	nem lakott lakás	egyéb	összesen
2362	214	1	2577

*2. melléklet: Sümeg város fontosabb pénzügyi adatai az elmúlt 5 évben***Vállalkozások száma:**

Év	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Vállalkozások száma (db)	640	605	591	571	569

Befolyt adó adónemenként:

adatok ezer forintban

Év	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Építményadó	10.831	17.622	22.166	21.526	23.844
Vállalkozók kommunális adó	3.931	840	0	-5	0
Magánszemélyek kommunális adó	20.054	36.548	39.843	40.510	37.881
Iparűzési adó	135.033	135.169	159.335	172.095	191.379
Idegenforgalmi adó	16.416	27.706	25.998	27.011	27.478
Gépjárműadó	45.436	50.594	49.400	18.957	19.163
Talajterhelési díj	2.622	2.899	2.880	5.048	3.395
Összesen:	234.323	271.378	299.622	285.142	303.140

Költségvetési főösszeg:

adatok ezer forintban

2010. év	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Működési bevételek	1.064.261	1.331.139	1.281.386
Felhalmozási bevételek	1.483.744	599.168	541.919
Finanszírozási bevételek	173.375	285.027	335.493
Bevételek összesen	2.721.380	2.215.334	2.158.798
Működési kiadások	1.137.853	1.387.194	1.288.751
Felhalmozási kiadások	1.570.102	814.715	575.226
Finanszírozási kiadások	13.425	13.425	113.425
Kiadások összesen	2.721.380	2.215.334	1.977.402

2011. év	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Működési bevételek	963.302	1.372.743	1.408.884
Felhalmozási bevételek	1.152.899	1.197.390	888.179
Finanszírozási bevételek	123.589	525.052	329.671
Bevételek összesen	2.239.790	3.095.185	2.626.734
Működési kiadások	1.086.891	1.524.557	1.460.036
Felhalmozási kiadások	1.150.564	1.312.860	1.009.122
Finanszírozási kiadások	2.335	257.768	240.995
Kiadások összesen	2.239.790	3.095.185	2.710.153

adatok ezer forintban

2012. év	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
-----------------	---------------------	------------------------	------------

Működési bevételek	1.171.419	1.437.846	1.549.966
Felhalmozási bevételek	457.334	216.890	239.532
Finanszírozási bevételek	799.307	1.097.321	870.918
Bevételek összesen	2.428.060	2.752.057	2.660.416
Működési kiadások	1.296.280	1.501.281	1.453.716
Felhalmozási kiadások	372.818	364.152	290.301
Finanszírozási kiadások	758.962	886.624	847.102
Kiadások összesen	2.428.060	2.752.057	2.591.119

2013. év	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Működési bevételek	989.025	1.276.726	1.325.802
Felhalmozási bevételek	861.120	875.787	75.461
Finanszírozási bevételek	568.179	616.078	627.332
Bevételek összesen	2.418.324	2.768.591	2.028.595
Működési kiadások	1.111.865	1.287.188	1.231.206
Felhalmozási kiadások	790.264	809.613	53.464
Finanszírozási kiadások	516.195	671.790	701.059
Kiadások összesen	2.418.324	2.768.591	1.985.729

2014. év	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Működési bevételek	1.156.015	1.360.381	1.292.815
Felhalmozási bevételek	1.766.818	1.781.040	183.873
Finanszírozási bevételek	450.954	672.028	618.805
Bevételek összesen	3.373.787	3.813.449	2.095.493

Működési kiadások	1.161.503	1.433.643	1.249.148
Felhalmozási kiadások	1.766.818	1.774.529	201.149
Finanszírozási kiadások	445.466	605.277	538.564
Kiadások összesen	3.373.787	3.813.449	1.988.861